

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — h
četrt » 6 » 50 »
mesec » 3 » 20 »

V pravništvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — h
četrt » 6 » — h
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom

20 h na mesec.

Naročnine in inserat
sprejema upravnništvo v
Katoliški Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 286.

V Ljubljani, v petek, 11. decembra 1903.

Letnik XXXI.

Zadružna zveza.

Težek boj je bilo doslej zadružništvo v naši državi. Mi Slovenci smo videli ta boj v svoji deželi, a ne smemo misliti, da je bil ta boj prihranjen proizvajajočim stanovom drugih dežel. Razlika je bila le ta, da se je pri nas temu boju pridružila politična strast. Kar se je drugod obravnavalo le z gospodarskega stališča, je bilo pri nas izpostavljeno političnemu orožju, ker je liberalna stranka videla, da med organiziranim ljudstvom ni več mesta za njeno breznačelno politično slepljenje.

Zadružništvu je manjkalo pravnega temelja v zakonu; zato so bile njegove oblike nestalne, njegova moč slabotna, a njegovi nasprotniki so imeli vsikdar povod in oblast, da so zatirali mlade kali vzbujačnega se zadružnega duha. Ljudstvo je samo moralo iekati oblik in pravnih izrazov za svoje stremljenje. Ker ni bilo še niti izobrazbe niti zadružne vzgoje, niti varstvenih zakonov za zadružništvo, se ni čuditi, da je tuintam kaj počilo in hiralo. Liberalci so igrali vlogo zavistnih jastrebov, ki spremljajo ljudsko armado, in kjerkoli je padel kak mrtvec v boju, so se z vrisčem vsedli nanj in glodali mitve kosti. A živa armada je šla dalje — do zmage!

Za eno propadlo zadrugo pretakajo liberalci cele škafe krokodilskih solz, kakor babe, ki so jih stari Rimljani najemali, da so javno jokale pri pogrebi.

A življenje se ne zmeni za najete tožeče jokavke, se ne zmeni za jastrebe, katerih hrana je smrt. To nam je dokazal zopet včerajšnji dan — občni zbor »Gospodarske Zveze«. Za včeraj smo omenili, da šteje zdaj »Gosp. Zveza« že 208 zadrug, od katerih je 123 posojilnic in 85 nadenarnih zadrug. Če pomislimo, da so to ljudska društva, katera vodijo večinoma možje, ki so se v boju z nasprotniki, da, celo v boju z oblastmi, šele vzgajali in izobraževali, se moramo čuditi, da je propadlo tako malo

zadrug. Ko vidimo impozantno število 208 zadrug, moramo reči, da je danes zadružna misel zmaga, in da jo je dosednji težki boj le očistil. Pridobljene izkušnje so kapital, ki se bo našemu narodu bogato obrestoval v bodočnosti.

Novi zadružni zakon podaja šele pravno podlago, na kateri je mogoč uspešen razvoj zadružništva. Ta zakon pa zahteva hkrati, da se po njegovih določitvah preoblikuje tudi zveza naših zadrug, da bo deležna dobrot, katere ima pričakovati od novega postavodajalstva.

S to preobnovitvijo se je baval včerajšnji izredni občni zbor »Gosp. Zveze«. Določena so bila nova pravila, ki ustrezajo zakonitim določbam in željam osrednje dunajske zadružne zveze in poljedelskega ministrstva. S tem stopa »Gosp. Zveza« kot enakopravna članica v vrsto velikih avstrijskih zadružnih zvez, katere uživajo izdatno pomoč od države in naprednih dežel. V smislu teh novih pravil se izpremeni dosedanja »Gosp. Zveza« v čisto »Zadružno zvezo«. V naslednjem podajemo glavne misli, ki jih je razvijal predsednik dr. Krek na občnem zboru kot razlago k izpremembi pravil.

* * *

Dr. Krek konstatira sklepčnost, ker je od 381 opravičenih glasov navzočih 272. Dosedanja »Gospodarska zveza« je izvrševala posle za vse panoge zadružništva: v njej so bile posojilnice, produkcijske in prodajalne zadruge; dajala je kredit, revizijo, pravni svet, pomagala pri ustanovitvi in pri vodstvu zadrug, posredovala trgovino, sama trgovala itd.

Pokazalo se je, da ena centrala ne more uspešno izvrševati vseh teh poslov. Zato se konstituira sedaj »Zadružna zveza«, katera bo imela tri posle: 1. Revizijo, 2. skupno varstvo raznih zadrug (ustanavljanje, pravni svet) in 3. vzdrževanje poslovnih odnosov med zadrugami (denarni promet).

Trgovsko poslovanje se torej izloči iz »Zadružne zveze«. Ker pa je trgovina zadrugam potrebna, zato se nakupne, proizvajalne in prodajalne zadruge združijo v po-

sebno trgovsko zvezo, katera bo mogla, kakor dosedanja »Gospod. Zveza«, sprejemati tudi posamezne trgovce in obrtnike za člane. Ta »trgovska zveza« pa kot vsaka druga zadruga prestopi lahko v »Zadružno zvezo«.

Ker »Zadružna zveza« ne bo imela trgovine, odpadejo proti nji vsi ugovori, da hoče škodovati posameznim trgovcem. Čuvala bo le nad zadružništvom, da se pravilno razvija v smislu zadružnega zakona.

S tem bo pa tudi rešeno denarno vprašanje, ki je doslej tlačilo »Gospod. Zvezo«. Trgovska zadruga se bo gotovo tudi odslej dobro obnašala, ker je že doslej trgovski del »Gospodarske Zveze« imel dobiček. Primanjkljaj je nastajal le zato, ker je nosila »Gospodarska zveza« vse breme zadružnega glasila in revizije. To se loči zdaj od trgovskega dela. Revizijska zveza pa bo imela za te izdatke na razpolago državno podporo in dobiček, ki ga naredi pri denarni izravnavi med posojilnicami.

Nato so se obravnavala nova pravila. K sklepu je bil razgovor o ureditvi trgovskega poslovanja.

Zadružniki so se razšli z mirno zavestjo, da je odslej slovensko zadružno življenje postavljeno na trdno in varno podlago. Doba preizkušnje in preganjanja se bliža koncu. Naj zavedno zadružno delo odslej v miru rodi našemu narodu zaželenih sadov!

Dunaj, 10. dec.

„Slovanska zveza“

se je pred sejo drž. zbora posvetovala, ali in kako naj izrazi svoje stališče nasproti nujnim predlogom glede premembe ustave, ki se ravno v razpravi. Da je sedanja ustava potrebna korenite premembe, v tem so edini vsi poslanci, združeni v »Slov. zvezo«. A ravno tako so edini, da je ta parlament v teh razmerah nesposoben za tako premembo ustave, ki bi odgovarjala istinitim razmeram in potrebam v državi. Ker je torej vsa razprava sedaj le prazno delo, zato se klub ne udeleži razprave. Načelnik dr. Susterski je predlagal naslednjo izjavo:

»Slovanska zveza« se je danes posvetovala, kaj naj stori z ozirom na nujne predloge posl. Fořta, Romanczuka in Ellenbo-

gena glede premembe ustave. Klub je sklepal, da glasuje za nujnost predlogov in tako izrazi svoje prepričanje, da more le temeljita prememba ustave, ki na podlagi splošne in jednake volilne pravice zagotovi narodno in politično avtonomijo, ozdraviti žalostne razmere v državi.

Pazljiv čitatelj najde v tej izjavi besedo »politična avtonomija«, ki potrebuje pojasnila. Slovenci in Rusini že od l. 1898. zahtevajo narodno avtonomijo, za katero se je izrekel tudi vseslovenski shod v Ljubljani. Znano pa je, da hrvaški pravaši in češki poslanci zahtevajo politično ali deželno avtonomijo. To je ono načelno vprašanje, ki loči Čehe od Slovencev, ki kličejo: Proč od Gradca, združimo se v zedinjeni Sloveniji. Torej z ozirom na Čehe in Hrvate je v izjavi ono besedilo. Sicer pa politična avtonomija ne izključuje narodne. Tako n. pr. zahtevajo Italijani na Tirolskem, Nemci na Češkem in Rusini v Galiciji svojo narodno avtonomijo, toda v okviru deželne. Z drugimi besedami: Narodne manjšine v posameznih deželah naj dobé popolno zakonito varstvo svoje narodnosti v šoli in uradu. Slovenska zahteva, ki teži po zedinjeni Sloveniji, združenja vseh Slovencev v eno upravno celoto, je seveda idealnejša in mamljivejša, ta mora tudi ostati smoter slovenske politike. Končno pa bi se začasno tudi morda zadovoljili s tako premembo ustave, ki vsaki narodni manjšini po posameznih deželah ne samo načelno prizna, marveč tudi zagotovi in uresniči popolno ravnopravnost. Toliko v pojasnilo klubove izjave.

Državni zbor.

Dunaj, 10. dec.

Obstrukcija.

Z malimi izjemami in presledki je obstrukcija že osmo leto na dnevnem redu poslanske zbornice. To »zverino« so privlekli v avstrijsko zbornico nemški poslanci, ki so jo tudi udomačili ter naučili raznih umetnostij, zvijač in zlobnostij. Skoraj dve leti so nemški levičarji z obstrukcijo ubijali parlament in ustavo ter strašili vladne kroge. Bili so učitelji češkim poslancem v obstrukciji. Zato je pač smešno in neslano, ako sedaj levičarji kot Katoni obsojajo češko

LISTEK.

Pisma s pota.

Poljski pisatelj H. Sienkiewicz.
Posl. Podravski.

(Dalje.)

Dotičnik pride, kadar hoče, vzame vun, vložil noter, kolikor hoče, reže kupone takrat, kadar se mu poljubi, z eno besedo: razpolaga lakko z denarjem vsak trenutek, kakor hoče. Tatovom delajo ovire najpoprej zapahi, potem ograja in končno straža. Ognja se tam masovno zidanim poslopjem tudi ni treba bati.

Ne daleč od City Hall so po hišah okoli square ali zalega cvetnjaka nastanjena uredništva mogočnih dnevnikov: »Herald«, »Tribune«, »Times« in »Staats-Zeitung«. Vsi ti dnevnikarji se tiskajo vsak dan v stotisočih izvodih s pomočjo strojev, kakršnih ne nahajamo v vsej Evropi. »Herald«, lastnina rodbine Bennetov, velja doslej za najodličnejši ameriški dnevnik. Lastnikom prinaša na leto milijone dolarjev ter daje delo tisočim ljudem. Njegove urednike smatrajo za prvo moč v deželi, s katerim morajo vlada in tudi gospod predsednik računati. Neštevilne brzojavne žice prinašajo semkaj vsak dan novice iz vsega sveta in iz vseh Zedinjenih držav. Pogostoma se pripeti, da imajo celo v evropskih zadevah ne samo »Herald«,

marveč tudi »Tribune« in »Times«, ki je že davno prekosil angleškega, urnejša in temeljitejša poročila, nego evropski dnevnikarji.

Cela armada poročevalcev, plačevana z zlatom na vago in razkropljena po vsem svetu, čuje, da nič omembe vrednega ne uide njih pozornosti. Zato pa tudi znašajo stroški enega teh boljših dnevnikov na teden toliko, kakor n. pr. stroški vseh varšavskih časopisov skupaj na leto.

Med poročevalci »Heralda« so tudi odlične osebe, kakor Stanley, ki je na stroške uredništva preiskoval kraje Osrednje Afrike. Američani se bahajo, da pošilja celo več evropskih ministrov politične novice v njih dnevnik. Seveda je to le bajka, ki pa vendar kaže, v kako veliki meri prihajajo sem politične vesti.

A gledé na slovstveno vsebino so ti dnevnikarji daleč za evropskimi. Pisateljski talent ne igra tukaj tako velike vloge, kakor v Evropi. V vsem perijodičnem tisku nadkriljuje poučni značaj leposlovnega; naglica in temeljitost poročil se smatrata tu za glavno stvar; zaradi tega so dnevnikarji bolj agenture, nego ognjišča, okoli katerih bi se zbirale pisateljske moči. Osebe kar izginejo v celem organizmu dnevnika tako, da imajo pisatelji le še pomen komisarjev, katerih skupno delovanje je veliko, katerih imena pa v čisto literarnem oziru le redkokedaj morejo splovati na površje.

V tem, da prevladuje politični in poučni značaj leposlovnega, se najbolj razlikuje ameriški in evropski tisk. Oni odgovarja popolnoma značaju in mišljenju Američanov, ki iščejo v dnevniku pozitivnih, s političnimi, obrtniškimi in trgovinskimi koristimi zvezanih novic, ne pa stilističnega lepotečja, bistroumja ali pisateljskega poleta.

Po drugi strani pa izvira iz te enostranosti tako národa, kakor tudi njegovih organov, da postane v Ameriki dnevnik tako neobhodno potreben, kakor vsakdanji kruh, medtem ko odgovarja pri nas naročevanje dnevnikov bolj čisto duševnim potrebam ter se smatra nekako za potrato, brez katere bi se lahko prebilo. Tako si moremo tudi pojasniti, odkod se vzamejo oni milijoni čitateljev in oni tisoči časopisov, izhajajočih ne samo v večjih mestih, marveč pogostoma celo v včeraj osnovanih naselbinah.

Iz uredništva dnevnikov preidemo na Wall-Street (Uol strit) na neveliko, precej tesno ulico, ki je pa nemara še važnejša od Broadwaya. Tu so bankirji. Od ranega jutra je na njej še več ljudi nega na Broadwayu. Tukaj so nakopičeni zakladi, za katere bi bilo mogoče kupiti cele dežele. Nekatere trgovinske hiše imajo tu na leto do stoinšedemdeset milijard frankov prometa, o kateri sveti dobimo šele takrat nekoliko pojma, ako se spomnimo, da se je Bismark nadejal s petimi milijardami frankov za zmerom

ugonobiti Francijo. Na videz vendar nič ne izda tega delovanja, k večjemu tisoči ljudi, z razbeljenimi licem ter naglica, s kakršno se pozdravljajo, govoré in poslavljajo, kar kaže, da se tu godé reči važne, za njih pač najvažnejše na svetu. Tu se tudi nahaja stock exchange t. j. borza, ali, ako kdo hoče bolnišnica za znorele, trepeče na febris aurea. Mirnega gledalca kar spreleti strah pri pogledu na to, kar se tu godi. Takšen hrup in trušč je, da si misliš, tu mora vsak hip nastati poboj. Vidiš zardela lica, čuješ hripave glasove. Ljudje skačejo drug k drugemu in kričé kakor pri napadu vročice, mahajo drug proti drugemu s pestmi. Drug si prizadeva prekričati drugega. Misliš, da se je te množice polastila naenkrat nepojasnljiva besnost, pod vplivom, katere se jamejo takoj med seboj moriti. Kdo bi si mislil, da ni to nič drugega, nego način barantanja, in da krič in mahanje s pestmi služi samo za to, da se s tem bolje sporazumejo. Ko pa se končno oglasi zvonček predsednika v znamenje, da je barantija končana, se kmalu ti ljudje mirno razidejo.

Razen bank stock-exchange, gold-rooma (zlate sobe) in raznih borz: za žito, za volno in bombaž, ni na vsem Wall Streetu nič zanimivega. Pojdimo torej dalje navzdol na ulice ob pristanišču. Gibanja manj, nered še večji, in blato šestokrat ne dopušča prekoračiti ulic. Med ljudmi srečamo vedno več zamor-

Sv. Jožefa pri Mariboru kot »Director missionum« k Sv. Jožefu v Celju. — Spremembe v minoritskem redu. Č. g. P. Karol Belšak ostane na Dunaju in č. g. P. Alfonz Svet ostane v Ptuj.

— Radi povodnji ustavljeno delo v tovarnah. V Stradihah so morali v ponedeljek ustaviti delo v tovarnah. Istotako je bilo delo ustavljeno tudi v tovarni v Zdravščini.

— Radi defraudacije je bil v Celju obsojen bivši obd. tajnik v Zalcu, 26letni Jožef Pohore, na 6 mesecev težke ječe.

— Predavanje v Kranju. Izobraževalno in zabavno društvo »Kranj« v Kranju priredi prihodnjo nedeljo, dne 13. t. m. ob 1/5 pop. v društvenih prostorih (pri Šumiju) predavanje: »Nekaj zanimivosti iz človeškega duševnega življenja«. Povabljeni so vsi udje in po njih vpeljeni gostje.

— Raspisana je učiteljska služba v Babnem polju. — Na dekliški enorazrednici v Trbižu je razpisana učiteljska služba.

— Odmevi dogodkov v Vidmu. Radi znanih demonstracij v Vidmu so bili aretirani Riccardo Valle, Carlo Marchioro in Rodolfo Dominici. Predvčerajšnjem pa so bili izpuščeni iz preiskovalnega zapora. Prvi provizorično, druga dva definitivno.

— Srebrni križec za zasluge je cesar podelil umirovljenemu cestarju na Razdrtem, Josipu Komarju. Odlikovanec, ki je bil porojen leta 1825, je opravljal svojo službo celih 54 let, 11 mesecev in 26 dni.

— Nesreča na lovu. V deželno bolnišnico so pripeljali lovca Franca Laknerja iz Cibra. Ponesrečil se je na lovu. Prilomil je bil nabasano puško k drevesu, in puška je padla in se pri tem sprožila. Strel je zadel Laknerja v levo roko in nogo.

— Nesreča na kolodvoru v Trbižu. Raz kolodvorsko streho na Trbižu so se vsuli plazovi snega na kolodvorsko verando, katero so deloma porušili. En trgovski potnik iz Beljaka je ranjen.

— Društveno od D. M. v Polju. V nedeljo, dne 29. novembra, imeli smo v »Društvenem domu« predavanje. Predaval je kapelan iz Kranja, gospod Fr. Pengov, in sicer o posojilništvu in zadružni željarni. Navzočih je bilo mnogo mož, ki so navdušeno pozdravili misel, da se tukaj osnuje nova raifeiznava »Hranilnica in posojilnica«. Upamo, da bo dobro vspevala v korist ljudstvu; saj se bo marsikaj prihranilo, kakor priča »Čebelica«, ki je v kratkem času nabrala lepo svotico. Tudi za zelarno so bili mnogi navdušeni. — V nedeljo, dne 6. decembra, pa smo obhajali Miklavža. Dvorana je bila napolnena. To je bilo veselja in strahu med otroci. — V ponedeljek, dne 5. decembra, smo pokopali tovarniško delavko Frančiško Filoni, ki je bila vztrajen ud krščansko-socijalnega strokovnega društva in ud Marijine družbe. V zadnji pozdrav razobesila se je v »Društvenem domu« črna zastava; pogreba se je udeležila v lepem številu Marijina družba in krščansko-soc. strokovno društvo z vencem.

— Verstva na Kranjskem. Ob štetvi ljudstva dne 31. decembra 1900 so našli na Kranjskem: 506 916 rimskih katoličanov, 357 grških katoličanov, 1 armenskega katoličana, 3 starokatoličane, 289 pravoslavne, 285 avgav. prot., 128 helv. prot., 1 hernhut., 14 anglicanov, 1 menonita, 145 izraelcev in 11 brezvercev. Vseh prebivalcev 508 150 V državnem zboru bi morali imeti Kranjci v peti kuriji dva zastopnika.

Ljubljanske novice.

V cerkvi zblaznela. V stolni cerkvi je danes zjutraj zblaznela Rešekova kuharica Tereza Mauer, 23 let stara iz Žužemberka. Odpeljali so jo v blaznico na Studencu.

Obesil se je v Schweigerjevi hiši v Kolodvorskih ulicah danes dopoldne zakotni pisar Ferdinand Kapelj, star 50 let iz Kamnika, kateri je bil v zadnjem času valed pitja že ves zmešan. Obesil se je za špag, katero je privezal za kljuko na oknu. — O tem se nam ob sklepu lista še poroča: Kapelj se je obesil v gostilni gosp. Schweigerja v Kolodvorskih ulicah št. 26 v spalnici za tuje. Našla ga je na oknu na prav tenki vrvi obešenega hišnica, ki je videla skozi okno na cesti, da neki človek nepremično pri oknu stoji. Šla je valed tega gledat, kdo da je. Na levi strani lica bil je pobit, levo oko bilo je pa kakor od udarca zatečeno in popolnoma črno. Po pregledu g. dr. Kopčeve prenesli so truplo v nosilnici v mrtvašnico dež. bolnice, da se konstatira, ako je samomor, ali pa kak zločin.

Rokoborba med svetovno znanima atletoma Ante Tomaševićem in Ditrichbergom se vrši danes zvečer v veliki dvorani v »Narodnem domu«. Predvčerajšnjim se je Tomašević boril z nemškim atletom Brandlterjem v Zagrebu. Tomašević je Brandlterja popolnoma premagal. G. Tomašević je obiskal danes tudi naše uredništvo. V Zagrebu je slavil G. Tomašević prave triumpfe.

Društvena godba priredi jutri, v soboto, v »Narodni kavarni« koncert. — Začetek ob 9. uri. Vstop prost.

Prememba posesti. Molar Jurij Marenc na Dolenjski cesti št. 6 je kupil hišo gostilničarja Fr. Černivca na Dolenjski cesti št. 16.

V potresni opazovalnici so od 7. t. m. opazovalne priprave o vednem gibanju in tresenju. Najbolj se je to poznalo 8. t. m. od 9. ure zjutraj do 4. ure popoldne. Včeraj zvečer so priprave zabeležile ob 7. uri 10 min. zjutraj 10 000 kilometrov oddaljeno potresno tresenje, ki je trajalo do 8. ure zjutraj. V zvezi s tem gibanjem so gotovo zadnji viharji in povodnji.

Natakarica okradla natakario. Dne 30. m. m. je bila natakario Alojziji Bregarjevi na Tržaški cesti izpod strehe ukradena obleka in dekli Jozefi Mirtovi pa ena krona denarja. Tatvino je izvršila brezposelna natakario Ursula Koščak, katero je mestna policija danes ponoči izsledila in prišla Tatvica je imela ukradeno obleko na sebi.

Pritožba iz občinstva. Revez je, kdor mora hoditi zvečer za bolnico od mostu pri silne delavnice naprej. Ob Ljubljani stoje sicer drogi za razsvetljavo, a luč po navadi nikdar nobena ne gori, tako, da vlada prava egiptovska tema. Ob Ljubljani za Učarjevo hišo je pravo zbirališče sumljivih ljudi, tako da človek ni varen po tej poti, da ga kedo ne sune v vodo, ker ograje ni tukaj nobene; en korak na stran, pa je v vodi. Po dnevi hodijo vedno vojaki, tako da mora človek obstati, če hoče, da ne dobi od vseh strani sunke od puškinih kopit. Mislimo vendar, da je za vojake glavna cesta, ne pa take steze. Toraj prosimo slavni magistrat, naj ukrene potrebno in napravi vsaj ograjo ob Ljubljani. Saj tudi v Vodmatu plačujemo davke; toraj prosimo, da se tudi na nas jemlje malo ozira.

Vodmatski davkoplačevalci.

Izgubljeno Na Opekarski cesti zgubil je dne 8. t. mes. kleparski vajenec Jožef Dolinar, stanujoč na Stranski poti št. 9 bankovec za 10 kron. — Na Karlovski cesti izgubil je včeraj zvečer kurjač Jožef Zupančič, stanujoč na Poljanski cesti št. 69, zavitek, v katerem je imel razno blago. — V Zvezdi je našel trgovec Peter Lassnik dne 9. t. m. zlato žensko uro in verižico.

Iz Amerike se je pripeljalo včeraj trideset oseb.

V Ameriko je odpotovalo včeraj pet izseljencev.

O potrebi razširjenja deželnoobrambne vojašnice piše današnji uradni list, ki pravi, da se hoče, ako se z name avano stavbo tekom leta ne prične, dva bataljona domobranskega polka premestiti iz Ljubljane. Prostori v bivši cukrarni so nezadostni in nezdružni.

Ogenj pri pleskarskem mojstru Makovcu. Danes je bil v delavnici pleskarskega mojstra Makovca ogenj. Vajenec Fran Kocijandč je mešal v lencu vosek in trepetin na špiritu. Lonec se je prevrnil in nastal je ogenj, ki je povzročil okoli 200 kron škodo. G. Makovec je bil zavarovan pri »Slaviji«.

K delu na Gorenjsko. Včeraj odpeljalo se je v Hrušico na Gorenjskem k zgradbi železnice 60 Makedoncev.

Oseba vest. Baron in baronica Hein sta danes dopoldne odpotovala na Dunaj.

V zaporih tukajšnjega sodišča se nahaja v preiskavi tatvine in poskusnega umora sumljivi Jožef Prek. ključavničarski pomočnik iz Šmartna pod Šmarno goro. Sedaj se imenuje Anton Puppo in pravi, da je iz Italije. V Monakovem je bil 6. jul. 1890 merjen zopet pod drugim imenom.

Onim, ki imajo acetilenove luči, razglasa mestni magistrat: Radi nevarnosti razstrelitve, ki je združena z uporabo kalocijevega karbida in tekočega acetilena, izdala so c. kr. notranje, trg. in železn. ministertvo dne 14. nov. 1901, pod št. 184 drž. zak. posebno naredbo, ki obsega v tem pogledu potrebne stroge predpise. Glasom teh določil se mora nameravati uvedbo acetilenove luči, sistem aparata in kraj, kjer se bo postavil naznaniti politični gosposki I. instance (v Ljubljani mestnemu magistratu) ter predložiti tudi bistveno preurejati pa sme take naprave le za to stroko po predpisu izobraženi in koncesijonovani obrtnik (inštalater za osvetlilne naprave). Ker se doslej nobeno tako delo ni tuuradno naznanilo in je tudi domnevati, da aparat, ki že obstoje, niso izvršeni na pravilni način ter ne od upravičenih strokovnjakov, naroča se vsem hišnim posestnikom in njihovim namestnikom, v kojih hišah se kaka acetilenska osvetlilna naprava nahaja, da naznanijo to okolščino, in če možno, tudi ime tistega, ki jo je napravil, mestnemu magistratu najdalje do 1. jan. 1904. Hišni posestniki (namestniki), v kojih hišah se kaka taka naprava nahaja, kojim bi se pa dokazalo, da temu nalogu v imenovanem času niso vstregli, zapadejo v smislu ministrske naredbe z dne 30. sept. 1857, drž. zak. št. 198, globi od 2—200 K, ozir. zaporu od 6 ur do 14 dni.

Vlažnost v novih hišah. Zdravniški svet se glasi: »V novo hišo pojdi šele, ko se popolnoma osuši. To se pa dandanes izvrši

šele v dveh, treh letih.« To omenimo zato, ker se čujejo zadnji čas pritožbe, da nekatere hiše niso še za stanovanje porabne, pa so vendar že nastanili se ljudje notri. Najnevarnejše je za zdravje v taki hiši prvo leto, ko udari vlažnost iz sten, ko si sobe dobro zakuril. Škrofuloza in trganje po udih trpinčita otroke in odrasle, ki se prezgodaj naselijo v novozgrajeni hiši. Torej: Le ne prehitro v novo hišo, če hočeš, da ti gobe na stenah ne pričnjo glodati zdravja!

Najden je zavitek z blagom na Karlovski cesti v vrednosti 5 K 94 vin. Dobi se na Gruberjevi cesti št. 11.

Književnost in umetnost.

* Repertoar slovenskega gledališča. Jutri, v soboto, se uprizar velika d'Eaneryjeva in Jules Vernova igra »Pot okoli zemlje v 80 dneh« v 12 slikah s petjem in godbo. Dejanje se vrši v Londonu, Afriki, Ameriki, na raznih otokih, na morju, med Indijci in Indijanci ter so se zato nabavile razne dekoracije in kulise, kostumi eksotičnih narodov, orožje, ladja, železniški vlak, čudovita jama, fantastične stavbe, kača, slon naravne velikosti, i. t. d. Gledališki mojster g. Waldstein je naslikal celo vrsto krasnih novih perspektov, garderobierja: g. Švare in gospa Waldsteinova sta izgotovila množico novih oblek, zopet dunajska tverka Friedbergova pa je napravila za to igro potrebne kaširane rekvizite po vzorcu Karlovega gledališča na Dunaju. Potujočega Angleža Fillasa Fogg igra g. Dragutinović, njegovega tekmeča, Američana Corsikana g. Čonsky, prebrisane slugo Passepartouta g. Boleška, detektiva g. rež. Lier, Aondo gđ. Rückova in Nemeo gđ. Kreisova. Sodeluje vse osebe in godba.

* »Dom in Svet« prinaša v 12. številu naslednjo lepo vsebino: Bogdan Vened: Naš stari greh. Polabska povest. (Konec.) Anton Medved: Dva bogova. Pesem. Fr. S. Finžgar: Moja duša vasuje. ... (Konec.) Taras Vaziljev: Snežec pal bo. ... Pesem. Ksaver Meško: Malo spominov s pota. (Konec.) Anton Medved: Trnjevišopki. Pesem. Fr. S. Šegula: O reklami z ozirom na narodno gospodarstvo. (Konec.) K. Sojanov: Izza kulis življenja. Črtice. Zvonimir: Božič v srcu. Pesem. Roman Romanov: Božični verzi. Pesmi. Janko Jovan: Domači obrti na Kranjskem. — Književnost. — Glasba. — To in ono. — Ših (priloga). — Slike prinaša sledeče: Ruski car Nikolaj II. se pripelje na Dunaj. — Carlo Marath: Mati božja. — A. L. Girodet-Trioson: René pokopuje Atalo. — Sv. Ambrož brani Teodoziju Velikemu vstop v cerkev. — Domači obrti na Kranjskem: Idrijska čipkarica. — Izdelovanje »suhe robe« v kočevskih hribih. — G. Mjasoiedov: Pozdrav novoporočencema na Ruskem. — A. Dörfel: Debata v višjih slojih. — Kardinal Merry de Val. — Kranjica v narodni obleki. — Iz Makedonije: Turške žene pridejo na bojišče. — Na platnicah: Vabilo na naročbo.

* »Vrtec« prinaša v 12. številu sledečo lepo vsebino: Silvin Sardenko: Nove jaslice. Pesem. Vlado Vesnin: Božični gostje. Slavko Slavič: Sveti noči. P. P.: »Gospod«. Slika. Savo Zagorski: Svetonoični utrinki. Pesem. Gradiški: Mimica in zimica. Cvetko Slavin: Miklavž ga je rešil. Taras Vaziljev: Hoj, otroci, vun na polje. ... Pesem. Slavko Slavič: Sveti Nikolaj. Pesem. Listje in cvetje: Križna naloga št. 11. — Odgovori na šaljiva vprašanja št. 11. — Nove knjige in listi. — Listnica uredništva. — Vabilo na naročbo.

* »Angelček« (priloga Vrteu) v 12. št. donša stedečo ljubko vsebino: Slavko Slavič: Na sveti večer. Pesem. Taras Vaziljev: Deca jasli dela. ... Pesem. Izredno lepa čednost. Taras Vaziljev: V božični noči. Slika. Taras Vaziljev: Miklavž. Gradiški: Pučki. Pesem. Jos. B. alič: Sv. Miklavž in stebor. Pripovedka. — Rešitev demanta v št. 11. — Rešitev uzanke v št. 11. — Vabilo na naročbo.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Proti poslancu Ugronu je državno pravdnštvo v Maros Vasarhely pričelo preiskavo radi sleparske kride. — Smrt v ognju in v vodi. Na morju zgorel je tovorni parnik »August«, ki je vozil petrolej iz Amerike na Angleško. Od moštva se ni nihče rešil. — Junak podkupa valne afeze v ogrskem državnem zboru, Martin Dines, je v Ameriki otvoril delikatesno trgovino. — Veliko ponesverjenje. Ravnatelj branilnice v Niederplanitz na Saškem je 300.000 mark ponesveril in pobegnil. Prijeli so ga v Genevi. — Velikanski kanal namerava graditi Rusija. Kanal bi vezal vzhodno morje s črnim morjem. Po tem kanalu bi

vozile lahko tudi vojne ladje. Neka ameriška družba se je ponudila Rusiji, da zgradi ta kanal za 640 milijonov kron. — Anarhisti razširjajo po Barceloni tajni list s grožnjami proti vladi in policiji. Raditega so se vršile v mnogih stanovanjih hišne preiskave. — 125 oseb umorjenih. Iz New Yorka poročajo: Urad za pregledovanje mrličev v Čikagi naznanja, da tamkaj ni bilo letos nič manj ko 125 oseb umorjenih. Večina morilcev še ni znanih.

Društva.

(Jugoslovanski klub »Slovenske besede« na Dunaju) uljudno vabi na zabavni večer, ki se priredi 12. decembra v novih prostorih (»Hotel Post« I Fleischmarkt, vhod: 2. vrata Drachengasse). — Umetniško sodelovanje so zagotovili: g. Fr. Nabelek (klavir); gospodje člani c. kr. dvor-nega opern. orkestra: M. Radosaljevič (flavta), I. Šaksner (vijola), g. K. Jeraj (gosi), in pevski zbor društva: »Zvezda«. Začetek ob 8. uri. Odbor

(Narodna čitalnica v Novem mestu) priredi svoj redni občni zbor za 1. 1903 v soboto dne 19. dec. t. l. ob pol 8. uri zvečer z naslednjim vsporedom: 1. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) knjižničarja. 2. Slučajnosti. 3. Volitev novega odbora.

(Slov. akad. društvo Ilirija v Pragi) je na svojem III. r. obd. zboru dne 7. t. m. sestavilo sledeči odbor: Predsednik: modr. Pretnar Janko, podpredsednik: tehn. Presel Ivan, tajnik: tehn. Pavlin Josip, blagajnik: pravnik Šega Rudolf, knjižničar: pravnik Sink Stefan.

Nemiri na Srbskem.

Iz več krajev na Srbskem se poroča o velikih kmetskih nemirih. Tudi se poroča o krvavih spopadih, vendar pa zadnja poročila še niso potrjena. Veliko ogorčenje proti novi vladi vlada posebno v niškem okrožju, kjer je imela dinastija Obrenovičev najzvestejše pristaše.

Kritično stanje nove vlade radi finančne stiske postaja še bolj nevarno radi vladi sovražnega gibanja po deželi. Finančni minister je na novo vložil svojo demisijo, ker se ni strinjal s sklepi radikalnega kluba. Njegov naslednik bo Račin.

Telefonska in brzojavna poročila.

Budimpešta, 11. dec. V ogrski zbornici je danes vložil finančni minister štirimesečni proračunski provizorij. Zbornica nadaljuje razpravo o predlogi glede vojaških novincev.

Belgrad, 11. dec. V nedeljo se vrši tu shod, na katerem bo govoril Boris Sarafov. Ker se je razširila vest, da Sarafovi nasprotniki nameravajo izvršiti nanj atentat, je prišlo v Belgrad 20 njegovih najzanesljivejših bojnikov. Vsi ti potrjujejo, da se bo pričela spomladi v Macedoniji vstaja še v večji meri. Za vse zvrčajo odgovornost na vevlavlasi, ki pusté Turčiji mnogo časa, ne da bi odločno zahtevale kakih reform, katere krščansko prebivalstvo v Macedoniji zahteva in brez katerih macedonski vstaši ne odložé orožja.

Berolin, 11. dec. Uradno se poroča, da je cesarjev glas zopet tak, kakršen je bil pred operacijo. Isto poročilo zatrjuje, da bo cesar v 14. dneh popolnoma zdrav. Občinstvo še ne veruje v ta zatrdila.

Rim, 11. decembra. Dijaki so včeraj sprejeli profesorja Gubernatisa s »pereat«-klici Nemcem in »slava«-klici na Francijo, Trident in Trst.

Lisabona, 11. decembra. Kralj španski je došel sem. Na kolodvoru ga je sprejel portugalski kralj.

Zahvala.

Podpisano vodstvo deške sirotišnice v Marijanišču izvrši prijetno dolžnost, da se najvljudneje zahvali p. n. gospejnemu podpornemu odboru za Marijanišče za prireditve dobrodelnega bazarja, ki je prinesel Marijanišču čistega dobička 460 kron. — P. n. podpornim damam, kiso se trudile za umetnim delom, s pripravljanjem bazarja, s prodajanjem in kupovanjem, vsem in vsaki posebej v ime podpiranih sirotnih dečkov iskrena zahvala, in stoteri: Bog plačaj!

Ljubljana, 9. dec. 1903.

Za vodstvo Marijanišča:

A. Kalan

stolni kanonik.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 806.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrost.	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
10. 9. zveč.	732.6	3.1	sl. szah.	oblačno	
11. 7. zjutr.	733.4	0.4	sr. svzh.	megla	0.0
12. 2. popol.	733.3	5.0	sl. e.	oblačno	

Srednja včerašnja temperatura 3.6°, normale — 1.0°.

Dunajska borza

dné 10. decembra.

Skupni državni dolg v notah	100.88
Skupni državni dolg v srebru	100.60
Avstrijska zlata renta 4%	120.70
Avstrijska krona renta 4%	100.80
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	93.15
Ogrska zlata renta 4%	118.90
Ogrska krona renta 4%	99.25
Ogrska inv. renta 3 1/2%	91.55
Avstro-ogrsko bančne delnice	16.14
Kreditne delnice	691.—
London vista	234.60
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.15
20 mark	23.43
20 frankov	19.07
Italijanski bankovci	92.35
C. kr. cekini	11.32

Preklic.

1642 1—1

Midva, France Škerjanc in Valentin Tič, oba iz Rodice, obžalujeta in prekličeta, kar sta žaljivega govorila o Ivanu Rodetu mlajšemu iz Rodice in izjavljata, da nimata nobenih dokazov za istinitost istemu očitane dejanja.

Kamnik, dné 10. decembra 1903.

Franc Škerjanc. Valentin Tič.

1646 1—1

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeno oče, oziroma stari oče, brat, svak in stric, gospod

ANTON SNOJ,
zasebnik

danes, dné 10. decembra 1903 nagle smrti preminul.

Pogreb predragega ranjega boče 12. t. m. ob pol 9. uri dopoldne iz hiše žalosti, Dolenje Gameljne št. 16, na pokopališče v Šmartnem pod Šmarno goro, kjer se boče zemeljski ostanki predragega položili v lastno gomilo k zadnjemu počitku.

Svete maše zadušnice se boče darovale v župni cerkvi v Šmartnem pod Šmarno goro.

Predragega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.

Dolenje Gameljne, 10. decembra 1903.

Žalujejoči ostali.

Mesto posebnega obvestila.

Gostilničarji in zasebniki,

ki si želite nabaviti oziroma piti dobro kapljico, izvolite se obrniti na tvrdo **Paolo Sponza v Rovignu (Istrija)**, ki je znan kot prideljvalec najboljših vin.

Cene so primerne: **Beli muškati** a 36—40 K, **belo vino** a 30 K in **ruđeče** a 32—36 K hektoliter. 1524 15—7

Iščem

1627 3—1

poštenega in pridnega

mladeniča

kot mizarskega učenca, starost od 14 do 17 let. — Pojasnila dajem pisмено ali osteneno.

Ivan Petelin,

mizarski mojster v Ribnici št. 150, Dolenjsko.

Prodajalko,

zanesljivo, ako mogoče s kaveljo

sprejme do 15. januarja 1904

kmetijsko društvo na Igu.

Sprejme se tudi

blavec h konjem.

Plače po dogovoru. 1640 3—1

Javna zahvala.

Imenom dedičev pokojnega prečastitega gospoda župnika **Benedikta Hochla** se zahvaljujem vzajemni zavarovalnici za življenje

„Janus“,

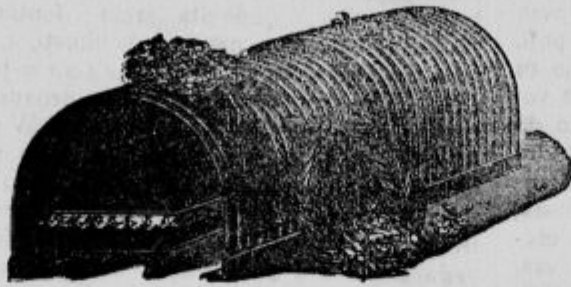
podružnica **Gradec, Jannshof**

za naglo rešitev dné 28. novembra letos napovedanega izplačila zavarovalne glavnice in za pol leta odpadlega deleža na dobičku.

Špital n. Dr., 8. decembra 1903.

1640 1—1

Dr. Ambrož Huber l. r., odvetnik.

Ščiti za krste,

da se iste v grobu ne stlačijo,

najcenejše in najpopolnejše nadomestilo za zidano grobnico.

Vis. c. kr. ministrstvo notr. zadev jih je odobrilo in dopustilo, da se smejo uporabljati po vseh glavnih mestih.

Posebno se priporočajo z ozirom na bližnjo otvoritev novega pokopališča in s tem zvezana prenašanja nanj.

V zalogi jih ima:

1509 4

pogrebni zavod Frana Doberleta v Ljubljani.

Prva neukirchska tvornica klobas
Maksa Schlieff

priporoča vsak dan sveže narejene

Dunajsko Novomesto

Dunajsko-Novomeške frankfurtarice, dvojica 9 kr.

klobasice-hrenovke, Zervelat-klobase in avgsburške 5 kr.

Samo za hotelirje in gostilničarje izredne cene.

12 parov dunajsko-novomeških frankfurtaric 1 gld.

pošilja na željo brezplačno na dom.

Edina prodaja za Ljubljano

I. C. Praunseiss,

1589 6—3

trgovina z delikatesami, Mestni trg.

Razglas.

Mestna hranilnica ljubljanska

razpisuje javno pisмено ponudbeno razpravo za kamnoseška dela, kakor tudi za l. oddelek mizarskih in k tem spadajočih ključavničarskih del na dan

19. decembra t. l., ob 5. uri popoldne.

Načrti, proračuni, pogoji in drugi pripomočki razgrnjeni so v tajništvu mestne hranilnice ob navadnih urah vsakomur na vpogled.

Ponudbe, v katerih je navesti posamezne cene kakor tudi preračunjene zneske s številkami in besedami, vložiti je v določenem času zapečateni in opremljene s 5% vadijem, ki ga je določiti na podlagi preračunjenih svot, v uradu mestne hranilnice ljubljanske.

V ponudbah je tudi navesti, da se podvrže ponudnik vsem stavljenim pogojem.

Na ponudbe, katere ne bodo vsem razpisanim pogojem ustrezale, in na take, katere bi se pogojno glasile ali se prekasno vložile, se ne boče oziralo.

V Ljubljani, dné 11. decembra 1903.

1639 2—1

Mestna hranilnica ljubljanska.

G. Tönnies

tovarna za stroje

Ljubljana

priporoča kot posebnost

žage in vse stroje za obdelovanje lesa.

• Turbine. •

Sesalno plinski motorji

najcenejša gonilna sila, 1 do

3 vinarje za konjsko silo

na uro.

905 26—23

Vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, odprto.

Mejnarodna panorama

Ljubljana, Pogačarjev trg.

Fotoplastiški umetniški zavod

s povsem novo briljantno razsvetljavo.

Vsak teden druge dežele.

v soboto, dne 12. decembra leta 1903

zadnji razstavljeni dan

Prvo zanimivo potovanje

po

Finskem.

Slikovita dežela tisočih jezer.

Od nedelje, dné 13. decembra do

sobote, 19. decembra:

Velika povodenj

po

Zgornjem Koroškem

v septembru 1903.

Nazor je temelj spoznanja. „Pädagogische Zeitung“ pravi o tem: Panorama pripada zavodom, ki odraslim in otrokom audijo obilico pouka. Tako podjetje pospeševati v prid prirodnega pouka, v zemljepisju, zgodovini in prirodnoznanstvu, je popolnoma pravilno. Zategadelj bodi vsem starišem najtoplje priporočeno, da zahajajo v panoramo. Zaradi nizke vstopnine je vsakomur mogoče zahajati vanjo.

Serijska 40 v. Otroci 20 v. 6 serij 2 kroni, 10 serij 3 kroni.

Za šole in društva znižane cene.

Velesposlovanjem

1633 1—1

ravnateljstvo.

Ljubitelj čaja dobrega čaja zahteva povsodi najfinjši in najboljši čaj sveta

INDRA TEA

Melanža iz najfinjšega kitajskega, indijskega in cejloškega čaja. Pristen le vizirnih zavojih. — Glavna zaloga pri: **Josip Anžič, lekarnar v Ribnici.** 1252 26—14

Prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom uljudno naznanjam, da imam zelo veliko zalogo

cerkvenih posod in orodja.

Zaradi pomanjkanja prostora **prodajam prav zelo poceni več lepih lestencev, svetilnic, kelihov** itd.

Prosimo prečastite gospode župnike, naj si blagovolijo ogledati.

Naročena dela se izvršé pravilno v najkrajšem času.

Slavnemu občinstvu pa priporočam lepa in praktična svetila za električno luč.

Priporočam s spoštovanjem

Leopold Tratnik,

1118 32

pasar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, sredk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promene za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 271